

BASIN DUYURUSU

Yılbaşından beri T.C. Merkez Bankası'nca yapılan duyuru ve sunumlarda belirtildiği gibi, özerk Merkez Bankası'nın hesap verebilirlik ilkesi çerçevesinde, politika, proje ve operasyonlarında şeffaf olması ve bunları her fırsatta kamuoyu ile paylaşması artık tüm Dünya'da kabul gören bir uygulamadır.

Bu defa, Risk Merkezi uygulamaları kapsamında kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla, Bankamız internet sitesinde açıklanan veriler içerisinde yer alan protestolu senetlerin toplam adet ve tutarları, daha detaylı inceleme yapılmasına imkan sağlamak üzere, il bazında kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır. Ayrıca, Risk Merkezi uygulamaları kapsamında ortaya çıkacak gelişmeler de zaman içerisinde aynı şekilde kamuoyuna duyurulacaktır.

Bu çerçevede, Risk Merkezi politikaları ve uygulamaları hakkında aşağıda kısaca bilgi sunulmaktadır.

Ülke genelindeki genel kredi hacmi ile sektörel dağılımının bilinmesi ve izlenmesi, bir firma veya gerçek kişiye ödeme gücünün üzerinde kredi verilmesinin önlenmesi ve riskin oluşumuna engel olunarak bankacılık kesimine olan güvenin sürdürülmesi amacıyla 1951 yılında kurulan **Risk Merkezi**, 18.06.1999 gün ve 4389 sayılı Bankalar Kanunu'nun 25 inci maddesi ile değişik 1211 sayılı Bankamız Kanununun 44 üncü maddesi ile son şeklini almıştır.

1211 sayılı Bankamız Kanunu'nun 44 üncü maddesinde Bankamızın Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar, özel finans kurumları (ÖFK), finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, finansman şirketleri ve uygun görülecek benzeri mali kurumların müşterilerinin risk durumlarını nezdinde toplamak maksadıyla Risk Merkezi kuracağı ve bu kurumlarla bilgi değişiminde bulunacağı belirtilmiştir.

Bankamız Risk Merkezi'nde, bankalar, özel finans kurumları, finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin müşterilerine ait **kredi limit ve risk bilgileri** bu kurumlar

ile, **protestolu senet bilgileri** ve **negatif nitelikli bireysel kredi bilgileri** ise, banka ve özel finans kurumları ile Bankamız arasında bilgi değişimine konu edilmektedir.

Bu kapsamda anılan kurumlar, müşterilerinin risk durumları hakkında Bankamızın istediği bütün bilgileri belirlenen format ve zaman diliminde vermekle yükümlü olup, banka ve özel finans kurumlarının müşterilerine ait kredi limit ve risk bilgileri ile negatif nitelikli bireysel kredi bilgileri aylık, protestolu senet bilgileri 15 günlük, leasing ve faktoring kuruluşlarının müşterilerine ait risk bilgileri ise 2 aylık dönemlerde Bankamıza gönderilmekte, Bankamızca bu bilgiler birleştirilerek sözkonusu kurumlara geri bildirim sağlanmaktadır.

Risk Merkezi'nce, bankaların müşterilerinin kredibilitelerinin belirlenmesi ve kredi kullandırma kararlarına yardımcı olmak amacıyla, kredi kullandırdıkları veya kredi kullandıracakları müşterilerinin bankacılık sisteminden kullandığı toplam kredi miktarı, protestolu senet bilgileri ve negatif nitelikli bireysel kredi bilgileri düzenli olarak güncelleştirilmiş ve birleştirilmiş halde bankalara gönderilmektedir. Merkezin bütün işlem ve kayıtları gizli olup, Bankamız ancak ilgili kurumları, müşterilerinin veya kredi isteklilerinin risk durumları hakkında aydınlayabilmektedir.

Risk Merkezi işlemlerinin Bankamızca karşılıksız olarak sunulan bir hizmet olması, **bankaların istihbarat amaçlı giderlerini de azaltmaktadır.**

Sistem, teknik alt yapısı tamamlanmış elektronik ortamda anlık veri akışını sağlayan, mali sistemdeki gelişmelere paralel olarak sürekli güncellenen, geliştirmeye açık bir yapıda olup, güvenliği eksiksiz olarak sağlanan yoğun bir bilgi işlem desteğine sahiptir.

Diğer taraftan, Risk Merkezi'nde toplanan bilgiler ekonominin genel durumunun değerlendirilmesi açısından da önemli bir veri kaynağı niteliğindedir. Kredi tutarlarındaki ve protestolu senetlerde adet ve tutar olarak kaydedilen gelişmeler, **ekonominin genişleme veya daralma sürecinde olduğuna ilişkin öncü göstergeler** olarak değerlendirilmektedir.

Yaşanan krizlerle birlikte yeniden yapılandırma sürecine giren bankacılık sektöründe kredi riskinin daha da önem kazanması ve kredi riskine ilişkin risk izleme ve değerlendirmelerinde ortaya çıkan ihtiyaçlar da gözönünde tutularak **bilgi değişim işleminin geliştirilmesi** sürdürülmektedir.

Son iki yıldan bu yana Risk Merkezi'nde yapılan ve önümüzdeki dönemlerde yapılacak uygulama değişiklikleri, aşağıda başlıklar halinde kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

I-GERÇEKLEŞTİRİLEN DEĞİŞİKLİKLER

i- Leasing ve Faktoring Şirketlerinin Sisteme Dahil Edilmesi

Mali sistemdeki risk bilgilerinin birleştirilebilmesi amacıyla yönelik olarak bankalar ve özel finans kurumları yanında leasing ve faktoring şirketlerinin müşterilerinin, kredi limit ve risk bilgilerinin sözkonusu şirketlerle değişimine **1 Temmuz 2000** tarihinden itibaren başlanmıştır.

ii- Vade Ayırımı

Kredilerin *vade gruplarının daha ayrıntılı biçimde izlenebilmesi için*, daha önce kısa ve orta/uzun vade şeklinde olan vade ayırımı, [1-12 (dahil)] ay, [12-24 (dahil)] ay, [24+] ay şeklinde değiştirilmiş ve **Ağustos 2000** tarihinde uygulamaya geçilmiştir.

iii- Finansman Konusu Kodları

Ekonomik faaliyetlerdeki gelişmelere paralel olarak, sektörel sınıflandırmada bazı sektörlerin alt detaylara ayrıştırılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, *kredilerin sektörel yoğunlaşması ve Tahsili Gecikmiş Alacakların sektör bazında yoğunlaşmasının daha ayrıntılı izlenebilmesi ve değerlendirilmesi amacıyla yönelik olarak* "Finansman Konusu Kodları" detay bazda yeniden düzenlenmiş ve **Şubat 2001** tarihinde uygulamaya konulmuştur.

iv- Vergi Kimlik Numarasının Kullanımı

Bankacılık ve diğer mali işlemlerde vergi kimlik numarası kullanımının zorunlu hale gelmesi ve bunun yaygınlaştırılmasına paralel olarak, bankalar ve özel finans kurumları ile yapılan kredi ve risk bilgilerine ilişkin bilgi değişiminde firmaların ticaret sicil numarasının anahtar kod olarak kullanılması uygulaması terk edilmiş, *ticaret siciline kayıtlı olmayan gerçek kişiler ile küçük esnaf ve sanatkar konumunda olan küçük işletme ve adi ortaklıkların da risk bilgilerinin izlenmesi ve*

değişime konu edilen tabanın genişletilmesi ve aynı şahıs veya firmanın mali sistemden kullandığı kredilerin toplulaştırılmış olarak izlenmesi amacıyla Mart 2002 bildirim döneminden itibaren, vergi kimlik numarasına dayalı risk bilgileri derlenmeye başlanmıştır.

Negatif nitelikli bireysel kredilere konu bireylerin araştırılması aşamasında destek bilgi olması ve gerektiğinde derleme çalışmalarında anahtar kod olarak kullanılabilmesi amacıyla, vergi kimlik numaralarının zorunlu alan bilgisi olarak, bilgi değişimine konu edilmesine 31 Temmuz 2002 tarihinden itibaren başlanmıştır.

v- Vergi ve Sigorta Prim Borçluları

Vergi ve sigorta prim borçlularının ilan edildiği T.C.Maliye Bakanlığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü internet adresleri, bankaların talepleri üzerine Haziran 2002 döneminden itibaren, kredi ve risk bilgileri geri bildirim ekine ilave edilerek banka ve özel finans kurumlarına duyurulmaya başlanmıştır.

vi- Kredi risk bilgilerinin, finansman konusu kodu ve il/coğrafi bölge ayrımı detayında görülmesi

Bankamızca bankalara gönderilen geri bildirim eki istatistiki tablolara, sektörlerdeki hareketlerin daha detaylı izlenebilmesi ve il bazında görülebilmesi amacıyla kredi risk bilgilerinin finansman konusu kodu ve il/coğrafi bölge ayrımı ilave edilmiş ve uygulamaya, Mart 2002 bildirim döneminden itibaren başlanmıştır.

vii- Gayrinakdi Kredilerin Detaylandırılması

Bankaların, risk santralizasyonu uygulamasında kullandıkları gayrinakdi kredilerin sınıflandırılmasında detaya yönelik talepleri değerlendirilmiş ve 31 Temmuz 2002 tarihinden itibaren gayrinakdi krediler detaylandırılmış haliyle değişim kapsamına alınmıştır.

viii- İstanbul Yaklaşımına Konu Krediler

Kamuoyunda "İstanbul Yaklaşımı" olarak anılan "Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Sözleşmesi" kapsamında bankalar ile firmaların biraraya gelerek yeniden yapılandırdıkları kredilerin, diğer kredilerden ayrı olarak (TL) ve (YP) ayırımında

izlenebilmesi amacıyla yeni risk kodları oluşturulmuş ve uygulamaya **31 Temmuz 2002** tarihinden itibaren başlanmıştır.

II-RİSK MERKEZİ'NDE SÜRDÜRÜLMEKTE OLAN PROJELER

i- İflas ve Konkordato Bilgileri

İflas ve konkordato bilgilerinin, kredi ve risk geri bildirimleri ekinde bankalara gönderilmesi için gerekli ön çalışmalar tamamlanmıştır. Bu bilgilerin, **Eylül 2002** dönem bilgileri ile birlikte geri bildiriminin sağlanması planlanmaktadır.

ii- Pozitif Nitelikli Bireysel Kredilere İlişkin Bilgi Değişiminde Bulunulması

Banka ve ÖFK'larca kullanılan pozitif nitelikli bireysel kredilerin, bilgi değişimi sistemine dahil edilmesi için gerekli çalışmalar devam etmekte olup, yıl sonundan önce bilgi değişimine başlanması planlanmaktadır. Değişim sonucu bankalar, bireysel kredi müşterilerinin mali kesime olan yükümlülüklerini izleme imkanı bulacaklardır.

iii- Tüketici Finansman Şirketleri ile Bilgi Değişiminde Bulunulması

Müşterilerinin yaklaşık yüzde 99'unu şahısların oluşturduğu tüketici finansman şirketleri ile bilgi değişiminde bulunulması için gerekli çalışmalar devam etmekte olup, yıl sonuna kadar bilgi değişimine başlanması hedeflenmektedir. Uygulama sonucu, tüketici finansman şirketleri'nin kredili müşterilerine ait bilgiler ile banka ve ÖFK'ların pozitif nitelikli bireysel kredi müşterilerine ait bilgilerin konsolidasyonunun sağlanacağı alt yapı oluşturulacaktır.

III-SONUÇ

Mali kesimin büyük bir kısmı ile Bankamız arasında sürdürülmekte olan bilgi değişimi ve mali kesimin risk analizlerine katkı sağlayacak her türlü öneri ve talepleri, ekonominin koşulları da dikkate alınarak mevcut yasal yapı çerçevesinde değerlendirilmekte ve gerekli düzenlemeler uygulamaya konulmaktadır.

Kamuoyunun bilgisine sunulur.